ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΜΑΡΙΚΑ, Η ΩΡΑΙΑ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἡ μεγάλη πυρκαϊὰ τῆς μακεδονικῆς πρωτευούσης. Ἐνῶ ἡ πόλις καιγόταν. Στὸ «Σπλέντιτ Ὀτέλ». Ἡ ὡραία χορεύτρια. Πῶς συνελήφθη. Στὸ κρατητήριο τῆς σερβικῆς ἀστυνομίας. Ὁ βομβαρδισμὸς τῆς ἀποτεφρωμένης πόλεως. Ἡ ἀπέδρασις τῆς κατασκόπου. Στὸ σπίτι τῆς Λυδίας. Μιὰ ὀδυνηρὴ ἔκπληξις. Ὁ τουφεκισμὸς τῆς Μαρίκας Θεοδωρέβνας.

ΑΛΟΙΜΟΝΟ !... Ἡ Θεσσαλονίκη καιγόταν. Ἦταν τὸ τραγικὸ ἀπόγευμα τῆς 18 Αὐγούστου 1917

Ὡστόσο, ὁ κόσμος δὲν εἶχε πάρει ἀκόμα στὰ σοβαρὰ τὸ πρᾶγμα, γιατὶ δὲν φανταζότανε τὴ φοβερὴ καταστροφὴ ποὺ θὰ ξεσποῦσε, σὲ λίγο, πάνω στὸ κεφάλι του. Τὴν ὥρα αὐτὴ καιγόντουσαν καμμιὰ σαραντάριὰ σπίτια στὸν Τουρκομαχαλᾶ καὶ σὲ κανενὸς τὸ μυαλὸ δὲν πήγαινε ἡ σκέψη, ὅτι ἀτ' τὰ σαράντα αὐτὰ σπίτια θὰ παίρνανε φωτιὰ κι' ἄλλα πολλά, χιλιάδες ὁλόκληρες, ἡ μισὴ πόλις καὶ κάτι περισσότερο.

Ἦταν Σαββατόβραδο, ἡμέρα δηλαδὴ ἀργίας τῶν Ἰσραηλιτῶν, κι' οἱ περισσότεροι κάτοικοι εἶχαν βεχυθεῖ στὰ κέντρα καὶ πρὸ πάντων στὴν προκυμαία, ὅπου παίζανε ἡ στρατιωτικὲς μουσικὲς τῶν Συμμάχων. Ἡ φωτιὰ ὅλο καὶ μεγάλωνε στὸ μεταξύ. Ἑκατοντάδες σπιτιῶν καιγόντουσαν σὰν ἕνα τεράστιο πυροτέχνημα, γιατὶ φυσοῦσε ὁ δυνατὸς ἀέρας τοῦ Βαρδάρη.....

Εἶχε νυχτώσει πειά. Ἡ φωτιὰ ἐξακολουθεῖ, μὰ στὰ κέντρα κόσμος πολὺς διασκεδάζει.

Σ' ἕνα τραπεζάκι, μέσα στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Σπλέντιτ Ὀτὲλ εἶνε καθισμένοι ἕνας λοχαγὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ καὶ μιὰ γυναῖκα ὡραιοτάτη, ἡ περίφημη Μαρίκα, μιὰ ἀτ' τὶς βασίλισσες τῶν καμπαρὲ τῆς Θεσσαλονίκης.

—Μαρίκα, τῆς λέει ὁ λοχαγός, ἐνῶ αὐτὴ ρουφάει τὴ σαμπάνια της, μοῦ φαίνεται πὼς τὴ φωτιὰ τὴν ἄναψαν τὰ μάτια σου.

Ἡ νέα γιὸ μιὰ στιγμὴ ἀνατριχιάζει καὶ κατσουφιάζει. Μὰ μόνο γιὰ μιὰ στιγμή. Ἔπειτα, ξεσπάει σ' ἕνα γέλιο δυνατὸ κι' ἀπαντάει :

—Μὰ δὲν τὸ μάθατε ; Λένε πὼς ἡ φωτιὰ πρωτόπιασε στὸ κατηλειὸ ἑνὸς πράσφυγα ἀτ' τὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία, ἐνῶ τηγάνιζε σιφωτάκια.

Ἔτσι, μὲ τὴν κουβέντα, ἡ ὥρα περνάει, ἡ νύχτα προχωρεῖ μὰ κι' ἡ φωτιὰ ἐπίσης προχωρεῖ κι' ἁπλώνεται μὲ τρομαστικὲς διαστάσεις. Ἕνας ἀξιωματικὸς τῆς Σερβικῆς ἀστυνομίας φθάνει τὴ στιγμὴ αὐτὴ στὸ «Σπλέντιτ» καὶ διατάζει ν' ἀδειάσῃ ἡ αἴθουσα καὶ τὰ δωμάτια τοῦ ξενοδοχείου. Ἡ φωτιὰ πλησιάζει. Καίγονται τὰ διπλανὰ κτίρια.

Στὸ ἄκουσμα αὐτό, τὸ πλῆθος τῶν χορευτῶν τῆς αἰθούσης σκορπᾶζει. Ὅσοι κατοικοῦνε μέσα στὸ ξενοδοχεῖο, τρέχουν ν' ἀνεβοῦνε στὰ δωμάτιά τους γιὰ νὰ πάροιν ὅ,τι μπορέσουν ἀτ' τὰ πράγματά τους. Γιὰ πολλούς, ὅμως, ἀπ' αὐτούς, εἶνε ἀργὰ πειά, γιατὶ ἡ στέγη τοῦ ξενοδοχείου καὶ τὰ δωμάτια τοῦ πάνω πατώματος, ἔχουν πάρει ἤδη φωτιά.

Μισὴ ὥρα ἀργότερα, ὁλόκληρο τὸ ξενοδοχεῖο γίνεται παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ὁ ἴδιος ἀξιωματικὸς τῆς Σερβικῆς ἀστυνομίας ποὺ ἔφερε τὴ διαταγὴ ν' ἀδειάσῃ τὸ ξενοδοχεῖο, ἀνεβαίνει μὲ τοὺς ἄνδρες του στὰ διάφορα πατώματα, μήπως εἶνε τίποτα κομμισμένοι ποὺ δὲν καταλάβανε τὴ φωτιὰ καὶ κοσοῦνε ζωντανοί, ἢ μήπως τίποτα κλέφτες λαφυραγωγοῦν τὰ ἐγκαταλελειμένα δωμάτια.

Μέσα σὲ μιὰ κάμαρη βρίσκει μιὰ νέα ποὺ ἔχει μπροστά της μιὰ βαλίτζα ἀνοιχτὴ καὶ ψάχνει σ' ἕνα σωρὸ ἀπὸ χαρτιά. Μιὰ ματιὰ ἀρκεῖ στὸν ἀξιωματικό, γιὰ νὰ καταλάβῃ ὅτι τὰ χαρτιὰ ἐκεῖνα εἶνε χάρτες ἐπιτελικοὶ καὶ ἔγγραφα στρατιωτικά. Ἡ νέα εἶνε ἡ ὡραία Μαρίκα καὶ τὸ δωμάτιο καὶ τὰ ἔγγραφα εἶνε τοῦ Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ, ποὺ μισὴ ὥρα πρίν, βρισκότανε μαζύ της στὴν αἴθουσα τοῦ χοροῦ.

Χωρὶς νὰ διστάσῃ οὔτε στιγμὴ ὁ Σέρβος τὴν συλλαμβάνει ὡς κατάσκοπο καὶ τὴν πηγαίνει στὴ Σερβικὴ ἀστυνομία. Ἐκεῖ τὴν ὑποβάλουν σ' ἐπίμονη αὐστηρὴ ἀνάκρισι δυὸ ἀξιωματικοί. Μὰ ἡ Μαρίκα δὲν ἔννοεῖ νὰ βγάλῃ μιλιὰ ἀπὸ τὸ στόμα της. Τὸ μόνο ποὺ ἐμάθανε, ὄχι ἀτ' αὐτὴ τὴν ἴδια, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλους ἀνθρώπους ποὺ τὴν ἤξεραν, εἶνε ὅτι ἦταν βουλγαρικῆς καταγωγῆς.

—Ἄρα εἶνε κατάσκοπος τῶν Γερμανοβουλγάρων, λέει ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας. Κλεῖστε την στὸ ἀσφαλέστερο δωμάτιο τοῦ κρατητηρίου, ὥστε μόλις τελειώσουμε ἀτ' αὐτὴ τὴ φασαρία τῆς πυρκαϊᾶς, νὰ τὴν στείλουμε στὸ στρατοδικεῖο.

* * *

Ἡ αὐγὴ τῆς 19ης Αὐγούστου ξημερώνει ἀπαυσία. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλοντας φωτίζει τὰ καπνίζοντα ἐρείπια τῆς πόλεως. Σὲ χίλια δυὸ σημεῖα τῆς Θεσσαλονίκης βγαίνουν ἀκόμα φλόγες. Χιλιάδες ὁλόκληρες εἶνε τὰ ἀποτεφρωμένα σπίτια, καὶ μυριάδες οἱ ἄστεγοι ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν κατασκηνώσει πρόχειρα στὰ περίχωρα.

Ἡ ὡραία χορεύτρια Μαρίκα Θεοδωρόβνα—ἡ ἀστυνομία κατώρθωσε στὸ μεταξὺ νὰ μάθῃ τὸ ὀνοματεπώνυμό της—βρίσκεται φυλακισμένη στὸ κρατητήριο τῆς Σερβικῆς ἀστυνομίας. Ἡ ὧρες περνοῦνε μονότονες, βουβές, γεματες ἀγωνία. Ἡ Μαρίκα ξέρει τὴ φοβερὴ τύχη ποὺ τὴν περμένει. Τουφεκισμα ! Ὅσο κι' ἂν μιὰ γυναῖκα θὰ τουφεκισθῇ, ὅπως, λίγους μῆνες πρίν, τουφεκίσθηκε στὴ Θεσσαλονίκη ἡ πανέμορφη συνάδελφός της, ἡ ξωκουσμένη Γερμανίδα κατάσκοπος Φριαντά.

Μὰ ὁ θάνατος δὲν τὴ φοβίζει. Θάχῃ τὴν ἱκανοποίησι ὅτι ἔδωσε τὴ ζωή της γιὰ τὴν πατρίδα της. Ἐκεῖνο ποὺ τὴν στενοχωρεῖ εἶνε ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ βγῇ, ἔστω καὶ γιὰ λίγη ὥρα, ἔξω, γιὰ νὰ τρέξῃ στὸ σπίτι τῆς φίλης της Λυδίας.

Δυὸ μέρες πρίν εἶχε παραδώσει στὴ Λυδία—ἀπὸ φόβο μήπως γινόταν ἔρεινα στὸ δικό της σπίτι— μιὰ μικρὴ νικελένια κασσετίνα μ' ἔγγραφα. Τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἐπρόκειτο νὰ τὰ παραδώσῃ, ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς μέρες, σ' ἕναν πράκτορα γιὰ νὰ φτάσουν στὸ Βουλγαρικὸ ἐπιτελεῖο.

Αὐτὸ εἶνε ποὺ στενοχωρεῖ τὴ Μαρίκα καὶ τῆς κάνει μαρτυρικὴ τὴ φυλάκισί της. Καὶ ἡ ὧρες περνοῦνε, περνοῦνε μονότονες, φρικτές... Εἶνε ἕξη τὸ ἀπογεύμα τώρα. Κι' ἄξαφνα ἀκούγονται κανονιὲς ἀπὸ διάφορα σημεῖα τῆς πόλεως. Τί τρέχει;

Γερμανικὰ ἀεροπλάνα βομβαρδίζουν τὴν πόλι. Μιὰ ὀβίδα πέφτει στὸ κτίριο τῆς σερβικῆς ἀστυνομίας. Ὁλόκληρο τὸ ἐπάνω πάτωμα καταρρέει. Ὁ τοῖχος τοῦ κρατητηρίου τῆς ὡραίας κατασκόπου ἀνοίγει στὰ δύο...

Γρήγορη καὶ σβέλτη, ἡ Μαρίκα πηδάει ἔξω ἀπὸ τὰ χαλάσματα καὶ τρέχει, μέσα στὸ χαλασμό, πρὸς τὸ σπίτι τῆς φίλης της Λυδίας, ὅπου ἔχει κρύψει τὴν κασσετίνα μὲ τὰ κατασκοπευτικὰ ἔγγραφα. Φτάνει ἐκεῖ καὶ παγώνει ἀπὸ φρίκη. Τὸ σπίτι τῆς φίλης της εἶνε σωρὸς καπνιζόντων ἐρειπίων !... Συγχρόνως μιὰ φωνὴ ἀντηχεῖ στ' αὐτιά της :

—Ἄ, σὲ πιάνω γιὰ δεύτερη φορά, καταραμένη !

Εἶνε ὁ Σέρβος ἀξιωματικὸς ποὺ τὴν ἔπιασε καὶ τὴν πρώτη φορά. Τῆς προτείνει τὸ πιστόλι του καὶ τῆς φοράει τὶς χειροπέδες.

Ἡ Μαρίκα οὔτε σκέφτηκε κἀν νὰ προβάλῃ ἀντίσταση. Τὴν μετέφεραν στὸ νέο κτίριο, στὸ ὁποῖο εἶχε ἐγκατασταθεῖ ἡ σερβικὴ ἀστυνομία. Καὶ σὲ λίγες ἡμέρες τὴν παρέπεμψαν στὸ Σερβικὸ Ἔκτακτο Στρατοδικεῖο, τὸ ὁποῖο τὴν κατεδίκασε σὲ θάνατο.....

Τὴν αὐγὴ τῆς 2ας Αὐγούστου 1917, πρὶν καλοξημερώσῃ, ἡ Μαρίκα ὡδηγήθηκε στὴ μέση ἑνὸς Σερβικοῦ ἀποσπάσματος, πίσω ἀτ' τὸν τοῖχο τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ νεκροταφείου, ὅπου περμένε ἕνα ἄλλο ἀπόσταμα. Ἦταν εἴκοσι ἐτῶν μόλις καὶ ὡραιοτάτη. Μὰ ὅταν θελήσανε νὰ τῆς δέσοινε τὰ μάτια, ἀρνήθηκε. Ἤθελε ν' ἀντικρύσῃ κατάματα τὸ Χάρο.

Μία ὁμοβροντία ἀντήχησε τότε. Καὶ ἡ ὡραία Βουλγάρα κατάσκοπος σωριάστηκε στὴ γῆ, μὲ τὸ στῆθος κατατρυπημένο ἀτ' τὶς σφαῖρες !...

Ἔτσι πέθανε ἡ Μαρίκα Θεοδωρόβνα. Τὴν θάψανε λίγο παρατάνω ἀτ' τὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως. Καὶ πάνω ἀτ' τὸν τάφο της δὲν ὑπάρχει σήμερα οὔτε ἕνας σταυρός...

ξένο μου στὸ διπλανὸ δωμάτιο;

—Μά, πατέρα...

—Εἶστε τρελλοὶ καὶ οἱ δυό ! Τρελλοὶ καὶ ἄμυαλοι !...

Καὶ ὁ μαρκησίος, χωρὶς νὰ συγκινηθῇ διόλου ἀπὸ τὶς παρακλήσεις τῶν παιδιῶν του, τὰ ἔβρισε, τὰ ἔδιωξε, ξαναγύρισε στὸ δωμάτιό του, πῆρε τὸν ἐπισκέπτη του καὶ κατέβηκαν μαζὺ στὸ ἰδιαίτερο οἴκημα...

* * *

Ἡ Γερτρούδη καὶ ὁ Ἔντ περίμεναν μ' ἀγωνία νὰ βγοῦν οἱ δύο ἄντρες ἀπὸ τὸ μυστηριῶδες οἴκημα. Βλέποντας ὅμως ὅτι ἡ ὧρες περνούσανε χωρὶς νὰ βγαίνουν ἀπὸ μέσα οὔτε ὁ πατέρας τους, οὔτε καὶ ὁ ξένος, ἔστασαν, ὕστερ' ἀπὸ πολλοὺς κόπους, τὴν πόρτα, μὲ τὴν βοήθεια τῶν γειτόνων, ποὺ εἰδοποιήθησαν ἀπὸ τὸν ἰντηρέτη, ὅτι κάτι ἔξαιρετικὸ συνέβαινε στὸν πύργο...

Μόλις ὅμως ἄνοιξαν τὴν πόρτα, ἕνας δυσώδης καπνὸς βγῆκε ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ οἰκήματος.

Ὅταν διελύθη ὁ καπνὸς αὐτός, ἀντελήφθησαν ὅτι δὲν βρισκότανε κανεὶς ἐκεῖ μέσα.

Κ' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ ἄλλη διέξοδος γιὰ νὰ φύγουν οἱ δυὸ ἄντρες, ὅλοι συμφώνησαν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ καβαλλάρης ἐκεῖνος ἦταν ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ πῆρε πρῶτα τὴν ψυχὴ τοῦ μαρκησίου, δίνοντάς του σ' ἀντάλλαγμα τὰ μέσα νὰ κατασκευάζῃ χρυσάφι, πῆρε στὸ τέλος καὶ τὸν ἴδιο γιὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ στὸ μαῦρο βασίλειό του..

.....

Ἡ Γερτρούδη καὶ ὁ Ἔντ πέθαναν ὕστερ' ἀπὸ λίγο καιρό, ἀπὸ ντροπὴ καὶ ἀπὸ τὴν πεῖνα. Γιατὶ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἐξαφανίστηκε ὁ μαρκήσιος, ὅλο τὸ χρυσάφι του, ποὺ τὸ εἶχε κρυμμένο σ' ἕνα ὑπόγειο, μετεβλήθη σὲ μαύρη σκόνη. Τὰ παιδιὰ τοῦ μαρκησίου ζήτησαν τότε νὰ πουλήσουν τὸν πύργο τους, στὸν ὁποῖο δὲν μποροῦσανε πειὰ νὰ μείνουν, ὕστερ' ἀπὸ τὴν τραγικὴ ἐκείνη περιπέτεια. Μὰ κανεὶς δὲν ἀποφάσιζε ν' ἀγοράσῃ τὸν «Καταραμένο Πύργο»—καὶ τὸ περήφανο ἐκεῖνο σπίτι σωριάστηκε σιγὰ-σιγὰ σ' ἐρείπια...

ΞΑΒΙΕ ΝΤΕ ΜΟΝΤΕΠΕΝ